

4/2022 | Tiedote alkavasta tutkimuksesta

Lääkejäte Suomessa – Tutkimus apteekkeihin palautettujen lääkkeiden taloudellisesta arvosta ja sen suuruuteen vaikuttavista tekijöistä

Timonen J, Louhisalmi M, Martikainen J

Tutkimuksen tavoitteet ja toteutus

- Tutkimuksen tavoitteena on tutkia kotitalouksista apteekkeihin palautettavan lääkejätteen määrää, laatua, taloudellista arvoa ja syitä palauttamiselle. Lisäksi tutkitaan tekijöitä lääkehoitojen keskeytymiseen ja lopettamiseen sekä lääkkeiden käyttäjien toimintatapoja näissä tilanteissa.
- Tutkimuksen toteuttaa Itä-Suomen yliopiston farmasian laitos yhteistyössä Yliopiston Apteekin ja Suomen Apteekkariliiton kanssa.
- Tutkimuksen rahoittaa Kela.
- Tutkimus toteutetaan vuosina 2022–2023.

Tutkimuksen aineisto ja menetelmät

Tutkimuksessa tehdään kaksi osatutkimusta. Ensimmäisessä osatutkimuksessa aineisto kerätään seuraamalla apteekkeihin kotitalouksista palautuvaa lääkejätettä ja kyselyllä lääkejätteitä palauttaville asiakkaille. Toisessa osatutkimuksessa toteutetaan sähköinen kysely Yliopiston Apteekin Uniikki-kanta-asiakkaille.

Tutkimustietoa edistämään lääkejätteen vähentämistä ja rationaalista lääkkeiden käyttöä

Lääkkeet ovat oleellinen osa sairauksien hoitoa ja terveyden ylläpitämistä. Vuonna 2020 suomalaiset apteekit tekivät yhteensä 67 miljoonaa lääketoimitusta. Osa ostetuista lääkkeistä jää kuitenkin käyttämättä ja ne palautuvat lääkejätteenä apteekkeihin. Käyttämättömät lääkkeet merkitsevät turhia kustannuksia sekä yhteiskunnalle että potilaille. Syyt lääkkeiden käyttämättä jäämisen taustalla voivat olla moninaisia. Kotitalouksissa syntyvän lääkejätteen määrää, laatua, taloudellista arvoa tai syitä lääkejätteen syntymiselle on tutkittu vähän Suomessa. Olemassaoleva tutkimustieto on myös melko vanhaa, eikä sitä ole julkaistu tieteellisissä julkaisusarjoissa.

Tämän tutkimuksen ensimmäinen osatutkimus tuottaa tietoa siitä, mistä lääkejäte aiheutuu (esim. lääkeryhmät, korvausluokat), miksi lääkkeet ovat jääneet käyttämättä sekä minkälaisia kustannuksia se aiheuttaa yhteiskunnalle. Tulosten avulla voidaan myös arvioida apteekkeihin palautuvan lääkejätteen kehitystä edellisen sitä koskevan selvityksen ja vuonna 2017 sairausvakuutuslakiin lääkejätteen vähentämiseksi tehtyjen muutosten jälkeen. Tutkimuksen avulla voidaan kehittää keinoja kotitalouksissa aiheutuvan lääkejätteen vähentämiseksi.

Toisen osatutkimuksen avulla on mahdollista saada laajempi ja tarkempi kuva tekijöistä, jotka vaikuttavat lääkehoitojen keskeytymiseen tai lopettamiseen sekä toimintatapoihin kyseisessä tilanteessa. Paremmalla ymmärryksellä näistä tekijöistä on mahdollista edistää rationaalista lääkkeiden käyttöä siten, että lääkehukan määrä voidaan vähentää lääkitysturvallisuuden vaarantumatta. Näillä toimenpiteillä voidaan säästää sekä yhteiskunnan maksamissa etuuksissa että lääkkeiden raaka-aineiden määrissä.

Lisätietoja

Johanna Timonen, dosentti, FaT, yliopistotutkija, johanna.timonen@uef.fi

Janne Martikainen, professori, janne.martikainen@uef.fi

Mella Louhisalmi, proviisori, projektitutkija, mella.louhisalmi@uef.fi

Tiedote on tutkimusryhmän laatima. Vastuu sisällöstä ja jakelusta kuuluvat tutkimusryhmälle. RATTI-tutkimusverkosto ja julkaisualustan ylläpitäjä eivät vastaa yksittäisten tiedotteiden sisällöstä.